Dosarul nr. 21r-2127/22 Prima instanță : Judecătoria Chișinău sediul Buiucani
Nr. 1-20156156-02-21r-28112022 Judecător : Elena Costiuc

D E C I Z I E

21 decembrie 2023 municipiul Chișinău
Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău
Având în componența sa:
Președintele ședinței de judecată Spoială Alexandru
Judecătorii Băbălău Denis și Gîrbu Silvia

a judecat, în procedură scrisă, în lipsa părţilor, în ordine de recurs recursul directorului Penitenciarului nr. 15 Cricova, Ghenadie Morozan și cel al avocatului Ina Pucas în numele condamnatului Popa Iurie declarat împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani nr. 21ji-2831/2021 din 24 februarie 2022 la plângerea condamnatului Popa Iurie, născut la 10.01.1979, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Verificând legalitatea încheierii atacate, pe baza materialelor din dosar, în contextul motivelor invocate de recurent, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău,

C O N S T A T Ă :

1. La 01 decembrie 2020, condamnatul Popa Iurie, a înaintat prezenta plângere împotriva administrației instituțiilor penitenciare cu nr. 3-Leova, nr.13- Chișinău, nr.4- Cricova şi nr.15 -Cricova,- referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, solicitând reducerea pedepsei în conformitate cu normele legale.

În motivarea plângerii, condamnatul a menționat că, a fost deținut în Penitenciarele menționate în calitate de prevenit şi condamnat- în condiții inumane şi degradante. Solicită condamnatul constatarea condițiilor precare de detenție, precum şi reducerea pedepsei.

Avocatul Dumitru Carabeţchi, care a acționat în interesele lui Popa Iurie, ulterior a depus o cerere împotriva administrației instituției penitenciare cu nr. 3-Leova, nr.

13- Chișinău, nr. 15-Cricova şi nr.16 - Pruncul,- referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale

2. *Prin încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani nr. 21ji-2831/2021 din 24 februarie 2022*, s-a admis parțial plângerea condamnatului Popa Iurie Ilia, 10.01.1979 a.n., împotriva administrației instituțiilor penitenciare cu nr. 3-Leova, nr.13- Chișinău, nr.4- Cricova şi nr.15 -Cricova,- referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

S-a constat faptul că, Popa Iurie a fost deținut în perioada 17 mai 2017- 14 iulie 2017, în Penitenciarul nr. 3 - Leova, în calitate de condamnat, în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, în total o perioadă de 58 zile.

În condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Popa Iurie cu 15 zile, pentru perioada de 58 zile, în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr. 3- Leova, cu calcularea a 3 zile de reducere pentru 10 zile de detenție.

Termenul pedepsei definitive stabilită lui Popa Iurie prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 05 octombrie 2016, - la de 16 ani închisoare,- s-a redus cu 15 *(*cincisprezece*)* zile.

În privința perioadei rămase de 8 (opt) zile, calculate în condițiile art. 473^4 alin. (4) CPP (din perioada de 58 zile şi care nu au putut fii împărțite la 10*),* s-a acordat în calitate de despăgubire condamnatului Popa Iurie suma de bani în mărime de 400 (patru sute*)* lei, şi anume a câte o unitate convențională pentru fiecare zi în care condamnatul a suferit încălcarea condițiilor de detenție, care urmează a fi încasată din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al R.M..

În rest, plângerea condamnatului Popa Iurie, împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, s-a respins ca fiind neîntemeiată

3. *Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către directorul Penitenciarului nr. 15 Cricova, Ghenadie Morozan prin care solicită* admiterea recursului, casarea încheierii Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani nr. 21ji-2831/2021 din 24 februarie 2022, cu emiterea unei noi hotărâri privind respingerea integrală a plângerii ***!*** condamnatului Popa Iurie Ilia ca neîntemeiată

În motivarea cererii de recurs, directorul penitenciarului a invocat că deținutului Popa Iurie, i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției în Penitenciarul nr. 3 Leova, iar instanța de judecată la evaluarea condițiilor de detenție,

urma să țină cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum și la perioada în care a fost deținut în condițiile contestate.

Menționează că deținutul în Popa Iurie în perioada vizată în tabel nu a adresat careva petiții referitor la condițiile de detenție, nu a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiții a executării detenției.

Invocă că sub aspectele condițiilor materiale de detenție, prin raportul prezentat a fost demonstrat faptul că, pe parcursul deținerii condamnatului Popa Iurie în cadrul Penitenciarului nr.3-Leova au fost respectate din toate punctele de vedere standardele minime de întreținere a condamnaților, şi nicidecum nu pot fi apreciate ca inumane sau degradante.

Astfel opinează că deținutului Popa Iurie i-a fost acordat minimul de condiții pentru executarea detenției, iar instanța de judecată, la evaluarea condițiilor de detenție, urmează să țină cont de efectele cumulative ale condițiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deținut în condițiile contestate.

Consideră plângerea condamnatului Popa Iurii ca fiind neîntemeiată pe faptul invocării condițiilor inumane de detenție ale acestuia în Penitenciarul nr.3-Leova deoarece acestea corespund legislației în vigoare şi urmează a fi respinse pe motivul omiterii termenului de prescripție prevăzut la art.473^2 alin.(5) Cod de procedură penală, deoarece pretinsa detenție în condiții inumane a avut loc într-o perioadă mai mare decât 6 luni, termen de prescripție prevăzut de legiuitor în acest sens.

4. *Încheierea nominalizată a fost atacată cu recurs de către avocatul Ina Pucas în numele condamnatului Popa Iurie prin care solicită* admiterea recursului, casarea încheierii prin care s-a respins plângerea condamnatului Popa Iurie împotriva administrației penitenciare referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 4 Cricova, Penitenciarul nr. 15 Cricova și Penitenciarul nr. 13 Chișinău ca neîntemeiată și dispunerea rejudecării cauzei în aceeași instanță într-un alt complet de judecată.

În motivarea cererii de recurs, apărarea invocă netemeinicia soluției instanței de judecată, or probele la care face referire instanța de fond ca fiind prezentate de reprezentantul penitenciarului le considerăm declarative or ele nu sunt capabile să reflecte starea condițiilor de detenție pe parcursul întregii perioade în cadrul căreia condamnatul a fost deținut în Penitenciarele nr. 4, 15 și 13.

Consideră recurentul că instanța de judecată ca urmare a examinării obiective a tuturor circumstanțelor cauzei, urma să acorde apreciere faptului că condamnatul Popa Iurie a fost deținut în condiții inumane și degradante o perioadă destul de îndelungată, iar probele prezentate de reprezentantul penitenciarului care ar reclama condiții satisfăcătoare a condamnatului: imagini foto, contracte de deratizare, acte privind achizitoarea se referă la ultimii doi ani de detenție a condamnatului în acest penitenciar.

Un alt argument forte prezentat de condamnat cu referire la condițiile precare de detenție care nu a fost combătut de reprezentatul penitenciarului şi care a fost omis de instanța de fond reprezintă constatările formulate de Consiliul pentru Prevenirea Torturii, la 18.07.2018 expuse în „Raportul privind vizita de monitorizare" si Raportul anual de activitate pentru anul 2017, întocmit de Consiliul pentru Prevenirea Torturii, care face referire fără echivoc la condițiile precare de detenție şi "suprapopularea" în cadrul Penitenciarului 4, 15 și 13 în perioada de detenție a condamnatului.

Afirmă apărarea că, pe lîngă problema „supraaglomerării " invocată de condamnat şi care este suficientă în sine pentru a constata încălcarea articolului 3 al Convenției, condamnatul a făcut referire la un șir de condiții materiale care decurs din suprapopularea instituției penitenciare, care au existat pe parcursul întregii detenții. În privința acestor argumente reprezentantul penitenciarului a prezentat doar probe declarative.

Mai mult, prin probele prezentate se confirmă faptul că problema „supraaglomerării" invocată de Popa Iurie persistă în toate celulele Penitenciarului 4, 15 și 13, astfel, deținuții dispun de mai puțin de jumătate din suprafața minimă de 4 m.p. stabilită de standardele internaționale (Recomandarea Comitetului European pentru Prevenirea Torturii şi jurisprudența CEDO).

Indică apărarea că în contextul „supraaglomerării" invocate a fost prezentat instanței de fond rezultatul vizitei efectuate la Penitenciarul nr. 4 – Cricova, nr. 15 Cricova și nr. 13 Chișinău de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii, la 18.07.2018 a fost întocmit „Raportul privind vizita de monitorizare„ în care s-a reținut că condițiile materiale în instituțiile vizitate erau precare, în deosebi a specificat că instituția vizitată e suprapopulată. A fost constatat faptul că, condamnații se dețin în celulele cu ferestre de dimensiuni mici şi A acoperite cu gratii metalice, care limitează considerabil accesul la lumina zilei. In urma vizitei efectuate de către Consiliul pentru Prevenirea Torturii la Penitenciarul nr. 4 - Cricova, nr. 15 Cricova și nr. 13 Chișinău au fost depistate neconformități în condițiile de detenție a deținuților, reieșind din cele constatate, s-a atras atenție că condițiile de detenție pot fi atribuite celor degradante şi inumane, în timpul vizitei şi în scopul ameliorării situației deținuților şi garantării respectării dreptului constituțional la securitatea fizică şi psihică garantat de art. 24 din Constituția Republicii Moldova.

Conchide că instanța de judecată urmează să constate aflarea condamnatului Popa Iuri în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale în Penitenciarul ar. 13-Chișinău, în Penitenciarul nr.4- Cricova, Penitenciarul nr.15- Cricova, Penitenciarul nr.3 Leova, fapt ignorai de instanța de fond.

Consideră că instanța de judecată neîntemeiat a respins plângerea privind condițiile de detenție în Penitenciarul nr.13 Chișinău, Penitenciarul nr.4, Penitenciarul nr. 15 Cricova, circumstanțele cauzei fiind examinate superficial

5. Procedura de comunicare legal executată.

Potrivit prevederilor art. 447 alin (1) și (2) Cod de Procedură Penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. Instanța de recurs fixează data examinării şi dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.

Reprezentantul Penitenciarului nr. 15 Cricova, avocatul și condamnatul au fost înștiințați legal despre data examinării recursului și despre faptul că sunt în drept să depună prin intermediul Secției monitorizare și relații publice a Curții de Apel Chișinău, referințe.

Părțile nu s-au folosit de dreptul acordat de a depune referință potrivit prevederilor art.447 alin.(2) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul că participanții la proces au fost înștiințați despre data examinării recursului și depunerii referinței fiind astfel întreprinse toate măsurile necesare în vederea respectării prevederilor art. 391 Cod de Procedură Penală RM privind citarea participanților la proces, instanța conform art. 447 alin. (1) CPP a dispus examinarea cauzei fără prezența părților la proces.

6. Prioritar Colegiul penal ține să menționeze faptul că prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional) au survenit modificări la art. 447-449 Cod de procedură penală.

Iar potrivit art. V alin. (1) și (2) al Legii nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional) publicată în Monitorul Oficial al R. Moldova, 325-327/579 la 22.08.2023, alin. (1) stipulează că *„Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.”,* iar alin.(2) prevede că *„La data intrării în vigoare a prezentei legi, recursurile declarate în cauzele penale şi contravenționale pentru care au fost stabilite data ședinței de judecată se examinează conform procedurii de până la intrarea în vigoare a prezentei legi.”*

Cauza penală cu nr. 21r-2127/22 (1-20156156-02-21r-28112022) în privința lui Popa Iurie a fost înregistrat în cadrul Curții de Apel Chișinău la data de 28.11.2022, fiind fixată ședința de judecată până la intrarea în vigoare a Legii nr. 245 din 31.07.2023 – 22.08.2023.

Analizând art. V alin. (2) al Legii nr. 245 din 31.07.2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea Codului de procedură penală și a Codului contravențional) la circumstanțele speței, *cauza penală cu nr. 21r-2127/22 (1-20156156-02-21r-28112022) în privința lui Popa Iurie, se va examina în continuare conform procedurii de până la intrarea în vigoare a legii date.*

7. Examinând materialele prezentate, prin prisma motivelor de recurs invocate, audiind părțile, cercetând materialele cauzei, Colegiul Penal al Curții de Apel Chișinău consideră necesar de a admite recursurile declarate de directorul Penitenciarului nr. 15 Cricova, Ghenadie Morozan și cel al avocatului Ina Pucas în numele condamnatului Popa Iurie, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău sediul

Buiucani nr. 21ji-2831/2021 din 24 februarie 2022, cu casarea integrală a încheierii şi cu dispunerea rejudecării cauzei de către instanţa de fond, în alt complet de judecată, reieşind din următoarele consideraţiuni.

Conform art. 437 alin.(1) pct. 4) Codul de procedură penală, pot fi atacate cu recurs alte hotărâri penale pentru care legea prevede această cale de atac.

Conform art. 448 alin. (1) Codul de procedură penală, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs.

În conformitate cu prevederile art.449 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod procedură penală, „Judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: admite recursul, casând hotărârea, parțial sau integral, şi ia una din următoarele soluții, dispune rejudecarea cauzei de către instanța de fond dacă este necesară administrarea de probe suplimentare".

Conform art. 450 Cod procedură penală, (1) Instanța de recurs, soluționînd recursul, rezolvă și chestiunile complementare prevăzute în art.416, aplicându-le în mod corespunzător. (2) Cînd instanța de recurs remite cauza spre rejudecare conform art.449 pct.2) lit. c), ea se pronunță și asupra probelor ce urmează a fi administrate.

Potrivit art. 451 Cod procedură penală, procedura de rejudecare și limitele acesteia se reglementează de prevederile art.436, care se aplică în mod corespunzător.

Conform art. 441 alin. (2) Cod procedură penală, "Instanța de recurs examinează cauza în limitele temeiurilor prevăzute în art.444, însă ea este obligată ca, înafara temeiurilor invocate şi cererilor formulate de recurent, să examineze întreaga cauză sub toate aspectele, dar fără a agrava situația părții în favoarea căreia s-a declarat recurs".

Reieșind din prevederile art. 436 alin. (1), (2) Cod procedură penală, (1) Procedura de rejudecare a cauzei după casarea hotărîrii în recurs se desfășoară conform regulilor generale pentru examinarea ei. (2) Pentru instanța de rejudecare, indicațiile instanței de recurs sînt obligatorii în măsura în care situația de fapt rămîne cea care a existat la soluționarea recursului.

Astfel, orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzați în materie penală îndreptate împotriva sa.

Potrivit prevederilor art.7 Cod procedură penală „Procesul penal se desfășoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituției Republicii Moldova şi ale prezentului cod".

În orice societate democratică, protecția persoanei este una din atribuțiile de bază ale statului. Conform art. 20 al Constituției Republicii Moldova, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești atunci când

drepturile, libertățile și interesele acesteia au fost violate.

Art. 1 Cod procedură penală, stipulează că, „procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală şi a instanțelor judecătorești cu participarea părților în proces şi a altor persoane, desfășurată în conformitate cu prevederile Codului de Procedură Penală, având drept scop protejarea persoanei, societății şi statului de infracțiuni, precum şi protejarea persoanei şi societății de faptele ilegale ale persoanelor cu funcții de răspundere în activitatea lor legată de cercetarea infracțiunilor presupuse sau săvârșite, astfel ca orice persoană care a săvârșit o infracțiune să fie pedepsită potrivit vinovăției sale şi nici o persoană nevinovată să nu fie trasă la răspundere penală şi condamnată".

Conform art.469 Codul de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: 1) liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen (art.91 din Codul penal); 2) înlocuirea părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă (art.92 din Codul penal); 3) liberarea de la executarea pedepsei penale a persoanelor grav bolnave (art.95 din Codul penal); 4) amânarea executării pedepsei pentru femeile gravide şi persoanele care au copii în vârstă de până la 8 ani (art.96 din Codul penal), anularea amânării executării pedepsei de către acestea, liberarea lor de pedeapsă, înlocuirea pedepsei sau trimiterea pentru executare a pedepsei neexecutate; 5) reabilitarea judecătorească (art.112 din Codul penal); 6) schimbarea categoriei penitenciarului (art.72 din Codul penal); 7) înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art.64 din Codul penal); 8) înlocuirea muncii neremunerate în folosul comunității cu închisoare (art.67 din Codul penal); 9) anularea condamnării cu suspendarea condiționată a executării pedepsei sau, după caz, a liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen, cu trimiterea condamnatului pentru executarea pedepsei neexecutate (art.90 şi 91 din Codul penal); 10) căutarea persoanelor condamnate care se ascund de organele care pun în executare pedeapsa; 11) executarea sentinței în cazul existenței altor hotărâri neexecutate, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea ultimei hotărâri; 12) computarea arestării preventive sau a arestării la domiciliu, dacă aceasta nu a fost soluționată la adoptarea hotărârii de condamnare; 13) prelungirea, schimbarea sau încetarea aplicării măsurii de constrângere cu caracter medical alienaților (art.101 din Codul penal); 131) internarea forțată într-o instituție ftiziopneumologică (art.961 din Codul penal); 14) liberarea de pedeapsă sau ușurarea pedepsei în temeiul adoptării unei legi care are efect retroactiv ori ameliorarea, în alt mod, a situației (art.10 şi 101 din Codul penal), precum şi excluderii din hotărârea de condamnare a unor capete de acuzare dacă persoana condamnată a fost extrădată; 15) liberarea de pedeapsă în temeiul actului amnistiei sau stingerea executării pedepsei (art.295 din Codul de executare); 16) liberarea de executare a pedepsei în legătură cu expirarea termenelor de prescripție ale executării sentinței de condamnare (art.97 din Codul penal); 17) explicarea suspiciunilor sau neclarităților care apar la punerea în executare a pedepselor; 17^{1})

constatarea condițiilor de detenție a condamnaților; 18) alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către judecătorul de instrucție ceea ce a dus la atingerea dreptului deținutului la un proces echitabil.

8. Din materialele cauzei Colegiul Penal reține că, prin sentința Judecătoriei Străşeni din data de 20.06.2013, Popa Iurie a fost recunoscut vinovat în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin.(2)lit.c),d), art. 186 alin.(4), art. 186 alin.(5), art. 189 alin.(6) Cod penal, prin aplicarea prevederilor art.84 alin.(l) Cod penal, i s-a stabilit pedeapsa de 14 ani închisoare, tip închis. Termenul de executarea urmează a fi calculat din data de 20.06.2013, cu includerea în acest termen a duratei aflării în arest preventiv şi arest la domiciliu din data de 16.02.2011 până la 17.08.2011, 04.03.2012 până la 30.10.2012.

Conform deciziei Curții de Apel Chișinău din 21.01.2015- sentința din data de 20.06.2013- a fost menținută, şi consecutiv decizia a fost menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 22.07.2015.

Tot Popa Iurie, a fost condamnat prin sentința din 05.10.2016 Judecătoriei Buiucani, în baza art. 186 alin.(5) Cod Penal, - la 8 ani închisoare, conform art.27,186 alin.(2), lit.b),c),d) Cod Penal- la 2 ani închisoare, pe art. 186 alin.(5) Cod penal- 8 ani închisoare, pe art. 186 alin.(2), lit.b),c),d) Cod Penal, - la 3 ani închisoare, pe art. 186 alin.(2), lit.b),c),d) Cod Penal, - la 3 ani închisoare, cu aplicarea art. 84 Cod Penal, -10 ani închisoare, conform art. 85 Cod Penal,-definitiv la 16 ani închisoare, sentința a intrat în vigoare la 29.06.2020.

Potrivit încheierii din 02 iunie 2020 Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana, cererea condamnatul cu referire la condiții de detenție în Penitenciarul nr.l3-Chişinău, care conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale- a fost respinsă, ca fiind depusă cu omiterea termenului prevăzut de art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală.

Potrivit materialelor cauzei și a raportului prezentat de către instituția penitenciară nr.15 Cricova, condamnatul Popa Iurie, s-a aflat în detenție în următoarele Penitenciare: nr. 13 - Chișinău, în Penitenciarul nr. 15 - Cricova, în Penitenciarul nr.16- Pruncul, în Penitenciarul nr.3- Leova, în Penitenciarul nr.4- Cricova.

9. În plângerea înaintată, petentul solicită constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru perioadele în care s-a aflat în Penitenciarele: nr. 13-Chişinău, în Penitenciarul nr. 15 - Cricova, în Penitenciarul nr.3- Leova, în Penitenciarul nr.4- Cricova, din perioada 13.02.2014- 03.09.2020- prezent se deține în Penitenciarul nr. 15 - Cricova.

Avocatul Dumitru Carabeţchi, care a acționat în interesele lui Popa Iurie, ulterior a depus o cerere împotriva administrației instituției penitenciare cu nr. 3-Leova, nr. 13- Chișinău, nr. 15-Cricova şi nr.16 - Pruncul,- referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale

În conformitate cu art. 473^2 alin. (5) Cod procedură penală, (5) Plângerea referitoare la condițiile de detenție care afectează grav drepturile condamnatului sau ale prevenitului se depune pe parcursul detenției în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale sau în termen de 6 luni de la data când nu mai sânt deținuți în astfel de condiții, dar nu mai târziu de 4 luni de la eliberarea lor din locul de detenție.

Corespunzător, Colegiul penal atestă că, în cazul de față, Colegiul constată că, la moment, condamnatul Popa Iurie este deținut în Penitenciarul nr. 15 - Cricova, însă plângerea acestuia cu referire la condițiile de detenție pentru perioada în care s-a aflat în Penitenciarul nr. 13 - Chișinău, a fost depusă la data de 01 decembrie 2020, astfel încât, ținând cont de faptul că, art. art. 473^2, 473^3 şi art. 473^4 CPP, au fost introduse prin Legea nr. 272 din 29.11.2018, în vigoare din 01.01.2019, plângerea condamnatului în acest capăt corect a fost respinsă, deoarece prin încheierea Judecătoriei Chișinău (sediul Ciocana) din 02 iunie 2020 cererea condamnatului împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale -a fost respinsă, ca fiind neîntemeiată, în ce privește constatarea condițiilor de detenție ca fiind precare pentru Penitenciarul nr. 13 Chișinău, constatându-se că a fost depusă cu omiterea termenului prevăzut de art. 473^2 alin. (5) din Codul de procedură penală.

Prin urmare, în prezența unei hotărâri judecătorești definitive pe marginea acelorași cerințe formulate de condamnat şi apărătorul acestuia, care are puterea de lucru judecat, instanța nu se poate expune în mod repetat asupra circumstanțelor care au fost deja stabilite prin încheierea Judecătoriei Chișinău *(*sediul Ciocana) din 02 iunie 2020**.**

10. În ce privește solicitările privind constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale doar pentru perioada deținerii sale în Penitenciarul nr.3- Leova, instanța a reținut că potrivit raportului nr. 2/215 din 03.02.2021 prezentat de Penitenciarul nr. 15 Cricova, condamnatul s-a deținut în Penitenciarul nr.3- Leova în perioada din 17 mai 2017- 14 iulie 2017, în total 58 zile.

Respectiv s-a constat că dificultățile cu care s-a confruntat condamnatul pe parcursul detenției sale din 17 mai 2017- 14 iulie 2017, în penitenciarul nr.3 Leova- au depășit nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi au atins pragul de

severitate contrar articolului 3 din Convenție, aceste condiții fiind suficiente pentru constatarea încălcărilor admise în penitenciarul vizat.

11. Cu referire la solicitarea condamnatului privind constatarea aflării sale în detenție în condiții contrare prevederilor art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale doar pentru perioada deținerii sale în Penitenciarele nr.4- Cricova şi nr.15- Cricova, Colegiul penal statuează că, din materialele cauzei rezultă, că cauza a fost examinată superficial, fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu motivele invocate de condamnat or, probele prezentate contrazic afirmațiile condamnatului descrise în plângerea înaintată și nu confirmă careva condiții de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, ar afecta drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale".

Drept urmare, reieșind din faptul că, în cadrul examinării plângerii, nu s-au adeverit alegațiile condamnatului în partea ce ține de condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 4 – Cricova și nr. 15 Cricova, instanța de judecată a constatat că, pe parcursul detenției sale în penitenciarele în cauză, au fost respectate drepturile condamnatului, ceea ce denotă că faptele invocate sunt neîntemeiate şi urmează a fi respinse solicitările sale în acest sens.

12. Colegiul penal reține, că soluția instanței de fond, referitor la respingerea plângerii ca neîntemeiată împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție din Penitenciarele nr. 4 Cricova și în Penitenciarul nr. 15 Cricova care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, *este prematură*, or Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în nenumărate rânduri în practica sa, inclusiv instituită în cauzele contra Moldovei că, articolul 3 al Convenției consfințește una din cele mai fundamentale valori ale unei societăți democratice. Aceasta interzice, în termeni absoluți, tortura şi tratamentele sau pedepsele inumane ori degradante, indiferent de circumstanțe şi de comportamentul victimei (cauza Mozer c. Republicii Moldova şi Rusiei, 23 februarie 2016, § 117; cauza Rotaru c. Moldovei. 15 februarie 2011, §30; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007, § 62).

Astfel, instanța de recurs constată, că este neîntemeiat argumentul reținut de instanța de fond precum că, „alte rapoarte naționale sau internaționale în privința Penitenciarul nr. 4 – Cricova și în privința Penitenciarului nr. 15 Cricova , la care instanța de judecată ar putea să facă trimitere, și în care să se menționeze despre faptul că condițiile de detenție per ansamblu nu corespund normelor şi standardelor minimale stabilite prin legislația națională şi internațională, nu au fost identificate", or în acest sens sunt aplicabile rapoartele Comitetului pentru prevenirea torturii și tratamentelor sau pedepselor inumane și degradante (CPT), cât şi practica CEDO, în ceea ce privește condițiile sanitare, iluminarea şi ventilarea, aceste probleme persistă

în majoritatea încăperilor locative ale penitenciarelor din Republica Moldova, excepție fiind instituția penitenciară nr. 1 din Taraclia, nr. 7 – Rusca şi nr. 17 din Rezina, prin urmare în Penitenciarul nr.4 Cricova și în Penitenciarul nr. 15 Cricova persistă condițiile inumane și degradante invocate de recurent.

Mai mult ca atât, în rapoartele sale pentru anii 2013, 2014 şi 2015 privind condițiile de detenție ca urmare a mai multor vizite la Penitenciare din Republica Moldova, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova („Centrul pentru drepturile Omului, care de asemenea acționează în numele Ombudsmanului") a constatat probleme serioase, în special privind supraaglomerarea, calitatea mâncării, ventilarea şi accesul la lumina solară. Curtea a reiterat că, statul trebuie să se asigure că o persoană este deținută în condiții care sunt compatibile cu respectarea demnității umane, că modul şi metoda de executare a măsurii să n-o supună suferinței sau unor greutăți de o intensitate care să depășească nivelul inevitabil de suferință inerent detenției şi că, având în vedere cerințele practice ale detenției, sănătatea şi bunăstarea să îi fie protejate în mod adecvat (a se vedea Kudla v. Poland [GC], nr. 30210/96, §§ 92-94, CEDO 2000-XI, şi Popov c. Rusiei, nr. 26853/04. § 208 13 iulie 2006).

În conformitate cu art. 473^4 alin. (1) Cod procedură penală, la evaluarea condițiilor de detenție, instanța de judecată dă apreciere atât probelor prezentate de părți, cât și rapoartelor instituțiilor naționale și internaționale în domeniu.

La constatarea condițiilor de detenție, instanța națională va ține cont de faptul că maltratarea trebuie să atingă un nivel minim de severitate pentru a cădea sub incidența articolului 3. Evaluarea acestui nivel minim este, prin natura lucrurilor, relativă. El depinde de toate circumstanțele cauzei, precum ar fi durata maltratării, urmările sale fizice şi psihice şi în unele cazuri, de sexul, vârsta şi starea sănătății victimei (cauza Irlanda c. Regatului Unit. 18 ianuarie 1978, § 162; cauza Ciorap c. Moldovei, 19 iunie 2007. § 63). 23.

CtEDO a constatat că anumite condiții de trai ale deținuților constituie tratamente inumane şi/sau degradante, şi anume: suprapopularea din penitenciare - consideră că fiecare deținut trebuie să aibă un spațiu de cel puțin 4 m2 (cauza Ostrovar v. Republica Moldova, hotărârea din 13.09.2005, § 80); celulele nedotate (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 46), cu acces limitat sau lipsa accesului la lumina zilei (cauza Alver v. Republica Moldova, hotărârea din 08.11.2005. § 53). puţin sau deloc încălzite, fără sistem de ventilare, insalubre; lipsa posibilităților de recreare; lipsa hranei (cauza Becciev v. Republica Moldova, hotărârea din 04.10.2005, § 43- 44); lipsa unei asistențe medicale corespunzătoare (cauza Holomiov v. Republica Moldova, hotărârea din 07.11.2006).

La caz, Colegiul indică că instanța urma să ofere apreciere condițiilor de detenție invocate de către autorul plângerii, coroborate la poziția autorităților instituției penitenciare consemnată în rapoartele anexate la materialele cauzei, prin prisma principiilor generale stabilite în jurisprudența CEDO, cu referire la încălcarea art. 3, care prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor

inumane ori degradante.”

În același context, instanța de recurs reține, că potrivit Raportului de activitate al Consiliului pentru Prevenirea Torturii (CpPT) pentru anul 2018 elaborat de membrii CpPT, potrivit căruia, Penitenciarul nr. 4 Cricova face parte din instituțiile penitenciare asupra cărora Consiliul pentru Prevenirea Torturii s-a axat pentru stabilirea situației în locurile de detenție. Astfel, CpPT atrage atenția ANP că majoritatea izolatoarelor disciplinare vizitate sunt într-o stare deplorabilă și ar putea fi calificate drept condiții inumane și degradante. CpPT observă și anumite progrese la acest compartiment. În corespundere cu recomandarea anterioară a CpPT și urmare a vizitei Direcției inspecție penitenciară ANP, cu referire la sistarea activității celulelor din sectorul nr.1, s-a constatat că prin ordinul directorului Penitenciarului nr.4 Cricova, Penitenciarul nr. 15 Cricova au fost realizate următoarele: conservată activitatea celulelor nr. 2, 4, 5, 6, 21, 23, 24; schimbată destinația celulelor nr. 1, 16, 17, 18; au fost desfășurate ateliere de muncă în celulele nr. 3 și nr.19, iar în celula nr. 20 – creat depozit. CpPT salută această decizie a ANP și încurajează administrația Penitenciarului nr.4 Cricova de a continua eforturile de îmbunătățire a condițiilor în acest sector. Consiliul reamintește că CPT a subliniat, că starea spațiului de locuit pentru deținut ar trebui de examinat nu doar după numărul de deținuți din celulele instituțiilor penitenciare la un moment dat, dar în egală măsură și ratele oficiale de ocupare (număr de paturi per celulă), în baza standardului de cel puțin 4 m² de spațiu locativ per deținut și de a revizui, în consecință, capacitatea oficială a instituțiilor penitenciare. Spațiul ocupat de către anexele sanitare/toalete construite nu ar trebui să fi e inclus în acest calcul. În plus, standardul de 4 m² ar trebui să cuprindă celulele colective. În ceea ce privește celulele individuale, fiecare celulă de acest tip, care măsoară mai puțin de 6 m², ar trebui scoasă din uz sau lărgită. Accesul la baie al deținuților este asigurat preponderent de către administrația penitenciarelor conform graficelor stabilite, cel puțin o dată pe săptămână. Majoritatea deținuților spun că vor să facă baie mai des. Aproape toți deținuții se plâng că spălarea hainelor personale pentru ei este o problemă majoră, deoarece lipsesc condițiile necesare, inclusiv pentru uscarea hainelor. CpPT atrage atenția că în Ansamblul de reguli minime ale Națiunilor Unite pentru tratamentul deținuților (Regulile Nelson Mandela) este stipulat că deținuților trebuie să fi e disponibilă igiena personală; în acest scop, ei trebuie să dispună de apă și de articole de toaletă necesare sănătății și curățeniei lor. Aprovizionarea cu apă în unele penitenciare este dificilă. Situația cea mai precară a fost observată la Penitenciarul nr. 4 din Cricova, În Penitenciarul nr. 4 din Cricova apa este furnizată din fântâna arteziană a Penitenciarului nr. 4 din Cricova cu presiunea slabă (în decursul vizitei, la etajele superioare în robinete apa era sistată). În toate penitenciarele, CpPT a constatat probleme ce țin de cantitatea și calitatea alimentației. Mai mulți deținuți au spus că preferă să-și pregătească propria hrană cu produse pe care le-au primit de la familiile lor. Problemele de bază cu care se confruntă sistemul penitenciar este infrastructura învechită și finanțarea insuficientă. Blocurile alimentare

ale penitenciarelor duc lipsă de utilajul și inventarul necesar. Prepararea hranei în majoritatea penitenciarelor se efectuează la cazane pe carburanți solizi (lemn și cărbune). Organizarea alimentației deținuților se efectuează conform Ordinului MJ nr. 512 din 12 decembrie 2007 și HG nr. 609 din 29 mai 2006, și Ordinului MJ RM nr.100 din 07.03.2007, cu privire la aprobarea normelor de alimentare a deținuților pentru cazurile excepționale când aprovizionarea deținuților cu hrană caldă nu este posibilă, și a normelor de substituire a unor produse alimentare prin altele. CpPT constată că aceste norme nu țin cont de diete speciale pentru deținuții cu afecțiuni medicale, cum ar fi diabetul zaharat, sau de convingeri (religioase sau alte) ale deținutului. Activități zilnice. CpPT în continuare constatată că aproape toți deținuții din penitenciarele de tip izolator de urmărire penală și deținuții aflați la regim inițial și regim disciplinar (în carantină) sunt supuși unui regim, care constă într-o oră sau două ore de exerciții în aer liber pe zi, care sunt petrecute în curți mici. Deținuții petrec restul zilei închiși în celulele lor, frecvent suprapopulate. Resursele umane în domeniul medical sunt în continuă fluctuație și prezintă cea mai mare provocare în vederea asigurării accesului deținuților la îngrijiri de sănătate. Urmare a reorganizării sistemului penitenciar, au fost reduse funcții medicale; condițiile de angajare a medicilor se supun regulilor generale penitenciare și personalul medical anterior angajat din contul funcțiilor atestate a fost concediat cu imposibilitate de reangajare; personalul medical mediu atestat (felcerii, asistenții medicali) au fost retrogradați de la poziția de ofițer la subofițer și, respectiv, au pierdut în salariu; calcularea stagiului de muncă pe specialități înrudite doar ofițerilor a defavorizat personalul medical mediu atestat. Consiliul constată că, comparativ cu anul 2017 personalul medical în sistemul penitenciar sa micșorat ca număr și funcții, mai mult de 5 penitenciare sunt fără medic, iar reforma sectorială a agravat situația. Consiliul își exprimă îngrijorarea privind accesul deținuților la îngrijiri medicale condiționat de lipsa personalului și suprasolicitarea acestuia. Mai mulți deținuți au invocat că au solicitat medicul, dar nu au beneficiat de consultație mai mult de 7 zile. Asistenții medicali lucrează 24 ore peste fiecare 2 zile (48 ore), fapt ce prezintă un volum exagerat de activități și încălcare a prevederilor Codului muncii (72 ore minimal). Volumul exagerat de muncă și orarul frecvent sunt factori suplimentari care au contribuit la concedierea personalului medical. Consiliul a constatat despre lipsa informării deținuților privind posibilitatea și procedura de examinare de către medicul privat, dar și impedimente birocratice de organizare a consultării medicului din afara instituției (mai ales în Penitenciarul nr.13), care frecvent se soldează cu decizii arbitrare de refuz și tergiversare în timp, costuri excesiv de mari a serviciului de escortare. Acest fapt ține, îndeosebi, de consultațiile medicale specializate, cum ar fi medicul neuropatolog, endocrinolog sau traumatolog – poziții care nu sunt prevăzute în statele medicale ale sistemului penitenciar. O recomandare menținută este elaborarea procedurilor clare de asigurare a dreptului deținutului la examinare medicală independentă, în termen rezonabil, inclusiv în detenție preventivă.

13. Prin urmare Colegiul penal reiterează că, administrația instituției penitenciare nu a probat faptul că i-a asigurat condamnatului condiții decente de trai în perioada aflării lui Popa Iurie în custodia statului, care ar corespunde prevederilor legale şi nu ar fi o încălcare a prevederilor art. 3 CEDO, or informația expusă în raportul menționat supra, nu conține careva relatări despre asigurarea minimului necesar, care ar corespunde standardelor internaționale ce ar exclude un tratament inuman şi/sau degradant al deținutului, or soluția instanței de fond, referitor la respingerea ca neîntemeiată a plângerii condamnatului Popa Iurie împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, este una eronată, prima instanță invocând că, condamnatul nu a probat argumentele sale privind condițiile inumane și degradante din Penitenciarul nr. 4 Cricova și din Penitenciarul nr. 15 Cricova , or, întru susținerea acestui raționament, CEDO a explicat că dacă există o dispută cu privire la condițiile de detenție între părți, nu este necesar să se constate veridicitatea fiecărui element litigios: atunci când alegația gravă nu este respinsă de către statul pârât, poate fi conchisă încălcarea art. 3 din Convenție. Este cazul când statul este unicul care deține informații susceptibile de a confirma sau respinge alegațiile reclamantului. Prin urmare, principiul potrivit căruia proba îi revine celui care afirmă nu se aplică întotdeauna. Faptul că statul nu prezintă aceste informații îi permite Curții să ajungă la concluzia că alegația este una justificată *(cauza A. și alții c. Regatului Unit, 12 februarie 2009, § 132; cauza Idalov c. Rusiei, 22 mai 2012, § 98)*.

La acest capitol, instanța a reiterat că la examinarea unor asemenea plângeri, sarcina probațiunii îi revine autorității în custodia căruia se află sau s-a aflat persoana, însă chiar și așa „Alegațiile despre rele tratamente contrare art. 3 trebuie să fie bazate pe probe corespunzătoare". Deși Curtea recunoaște că proba de rele tratamente nu este ușor de a fi obținută, totuși alegațiile trebuie să fie justificate „dincolo de orice dubiu rezonabil" *(Cauza Alver c. Estoniei, 08 noiembrie 2005, § 49; Labita c. Italiei, 06 aprilie 2000, § 121).*

Pentru a aprecia aceste probe, Curtea aplică, de obicei, standardul probațiunii „dincolo de orice dubiu rezonabil" (*cauza Irlanda c. Regatului Unit, 18 ianuarie 1978, §161; cauza Boicenco c. Moldovei, 11 iulie 2006, §104; cauza Breabin c. Moldovei, 07 aprilie 2009, §49; cauza Gurgurov c. Moldovei, 16 iunie 2009, § 56).* O astfel de probă derivă din coexistența unor concluzii suficient de întemeiate, clare și concordante sau din prezumții de fapt similare care nu pot fi puse la îndoială *(cauza Gorobeț c. Moldovei; 11 octombrie 2011, § 50*).

Același raționament poate fi dedus și din prevederile legislației naționale, care în art. 473^3 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede că, sarcina probațiunii lipsei de încălcare a condițiilor de detenție şi a lipsei suportării unui prejudiciu moral îi revine reprezentantului administrației instituției penitenciare.

14. Mai mult, Colegiul consideră că instanța de fond a examinat cauza superficial, fără a ține cont de toate circumstanțele cauzei, or, Colegiul penal analizând textul recursului declarat de apărare stabilește că, instanța de fond nu s-a expus asupra tuturor solicitărilor petiționarilor, și anume asupra solicitării avocatului Dumitru Carabeţchi, în interesele lui Popa Iurie, care ulterior a depus o cerere împotriva administrației instituției penitenciare cu nr. 3-Leova, nr. 13- Chișinău, nr. 15-Cricova şi nr.16 - Pruncul,- referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile prevenitului/condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, or instanța de fond nu a ținut cont de motivele invocate referitoare la condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 16 Pruncul lăsând-le fără examinare.

15. Raportând materialele cauzei la prevederile legale enunțate mai sus se constată că, ultimele nu au fost respectate întocmai de către instanță ceea ce a dus la emiterea unei încheieri nemotivate.

În contextul celor relevate, Colegiul penal reține, că încheierea contestată este bazată pe o apreciere superficială, unilaterală și neobiectivă a circumstanțelor cauzei, fără a da o apreciere obiectivă probelor și, prin urmare concluzia instanței este neîntemeiată, or instanța de fond urma să verifice și să statueze asupra tuturor cerințelor de fapt invocate, dar și să le supună cercetării prin prisma circumstanțelor cauzei, având în vedere normele de drept aplicabile la caz, pronunțându-se asupra acestora prin actul procesual adoptat.

Or în sensul art.6 alin. (1) al Convenției, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care își întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale să precizeze noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii.

În acest context, instanța deși era obligată să examineze și să se expună asupra fiecărui motiv, argument, aspect de încălcare a prevederilor legale, invocate în acest sens în cererea înaintată, potrivit acestor prevederi legislatorul a prevăzut expres rolul activ pentru cercetarea sub toate aspectele, completă şi obiectivă a circumstanțelor cauzei. Or, neexpunerea asupra unei cerințe, se egalează cu faptul că nu au fost auzite părțile. Conform practicii CEDO, în cauza Fomin c. Moldovei, Cererea nr. 36755/06, Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Mai mult, o Decizie motivată oferă părților posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către o Instanță de Recurs”. Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administrației Justiției (c.f. Hirvisaariv. Finland, nr. 49684/99, parag. 30, 27.09.2001).

CEDO, în speța Luka contra României a evidențiat că art. 6 implică faptul că deciziile instanțelor trebuie să precizeze în mod suficient motivele pe care se întemeiază, astfel încât să arate că părțile au fost ascultate şi să garanteze posibilitatea unui control public al administrării justiției. Altfel spus, art. 6 îi atribuie „instanței”

obligația de a efectua o examinare efectivă a motivelor, argumentelor şi probelor părților, cu excepția cazului în care se apreciază relevanța acestora şi fără a fi înțeleasă ca implicând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Ţărilor de Jos, citată anterior, p. 19-20, pct. 59 şi 61). Curtea evidențiază că trebuie să se țină seama de relevanța şi incidența argumentului sau motivului cu privire la care instanța nu s-a pronunțat la încheierea cauzei (Jahnke şi Lenoble împotriva Franţei (dec.), nr. 40490/98, CEDO 2001-IX; şi Dima împotriva României, 16 noiembrie 2006).

Mai mult, motivarea hotărârilor este o garanție pentru părţi că, cererile lor au fost analizate cu atenție şi oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanța o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvânt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie motivarea şi în ce privește cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.

Lipsa unei motivări adecvate cerințelor legii într-o hotărâre judecătorească afectează grav respectarea garanțiilor procedurale a părților la un proces echitabil. În același timp se precizează că, obligația instanței de a-şi motiva hotărârea face parte din setul de garanții stabilite pentru existența unui proces echitabil. Or, potrivit jurisprudenței constante a CtEDO, expuse în cazurile aplicării art. 6 al Convenției, s-a conchis că o hotărâre motivată demonstrează că părțile au fost auzite în cadrul procesului penal. (Suominen c. Finlandei (2003) §37, Kuznetsov şi alţii c. Rusiei (2007) §85).

Colegiul penal consideră că, argumentele invocate de participanții la proces sunt importante pentru rezultatul procesului şi necesită un răspuns concret în hotărâre. Pe când abținerea instanței ierarhic inferioare de furnizarea unui răspuns explicit la un şir de argumente invocate, constituie o încălcare a art. 6 alin. (1) CEDO, deoarece participanților nu le-a fost acordată posibilitatea de a şti dacă aceste argumente au fost neglijate sau respinse, şi în ultimul caz, cauzele acestei respingeri.

16. Aceste încălcări, indicate mai sus, nu dau posibilitate instanței de recurs de a examina cazul dat fără a întoarce dosarul la o nouă examinare. La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil și în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

Respectiv Colegiul penal consideră nefondată soluția primei instanței privind respingerea cererii condamnatului referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului, garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale, împotriva administrației Penitenciarului nr. 4 Cricova și

Penitenciarul nr. 15 Cricova ca fiind neîntemeiată or, judecătorul de instrucție nu a rezolvat fondul cauzei, nu a analizat sub toate aspectele materialele prezentate, mai mult, nu a dat o apreciere obiectivă motivelor invocate de condamnat în ce privește aplicarea prevederilor prevăzute de art. 473^2 Cod procedură penală, nu a motivat concluzia referitoare la respingere a plângerii deținutului.

Astfel, instanța de recurs consideră concluzia instanței pripită și nemotivată, or instanța urma să aprecieze condițiile de detenție în care condamnatul s-a deținut, să verifice condițiile de detenție din penitenciarele nr. 4 și 15, invocate și să le raporteze corespunzător la practica CEDO, or instanțele de judecată anterior au constatat condiții de detenție precare în penitenciarele nominalizate în speță, mai mult, instanța urma să verifice alegațiile condamnatului în partea în care a invocat condiții de detenție precare în Penitenciarul nr. 4 Cricova și în Penitenciarul nr. 15 Cricova.

Tot aici Colegiul consideră că instanța de fond a a examinat cauza superficial, fără a ține cont de toate circumstanțele cauzei, or, Colegiul penal analizând textul hotărârii adoptate stabilește că, instanța de fond primind cauza la un control suplimentar nu a elucidat toate acțiunile indicate în decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28.06.2021.

17. Ca urmare, instanța de recurs atestă că erorile admise de către instanța de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii integral, cu remiterea cauzei la rejudecare către instanța de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise.

Aceste încălcări, indicate mai sus, nu dau posibilitate instanței de recurs de a examina cazul dat fără a întoarce dosarul la o nouă examinare. La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet și obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil și în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată și motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate de către participanții la proces.

În contextul dat, instanța de recurs atestă că, erorile admise de către instanța de fond echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, ceea ce implică casarea încheierii, cu remiterea cauzei la rejudecare de către instanța de fond, în alt complet de judecată, pentru înlăturarea erorilor admise, precum și să stabilească condițiile de deținere a condamnatului Popa Iurie din Penitenciarul nr. 4 Cricova și din Penitenciarul nr. 15 Cricova și anume să indice în ce celule a fost deținut, pe ce perioadă, câți m2 dețin aceste celule și câte persoane sunt deținute în celulele indicate, prin urmare să facă o analiză detaliată tuturor circumstanțelor, dar nu să preia informația oferită de administrația instituției penitenciare care conțin date generale și nu reflectă toate circumstanțele necesare care urmează a fi stabilite la examinarea a astfel de plângeri.

Prin urmare, instanța de judecată este obligată să se pronunțe asupra tuturor argumentelor invocate de participanții la proces. Nepronunțarea instanței asupra acestor argumente echivalează cu nerezolvarea fondului cauzei, iar decizia urmează a

fi casată cu rejudecarea cauzei, întrucât asemenea eroare judiciară nu poate fi corectată în instanța de recurs, care nu este în drept de a da o nouă apreciere probelor din dosar şi în instanța de recurs nu poate fi satisfăcută cerința părții de a administra noi probe.

Astfel, cauza a fost examinată superficial, fără a cerceta minuțios sub toate aspectele circumstanțele cazului în raport cu motivele invocate de deținut.

Elucidarea tuturor împrejurărilor menționate are o mare importanță la examinarea corectă a cauzei, ceea ce instanța care a examinat fondul nu a efectuat, prin ce au fost încălcate normele dreptului procedural şi dreptul la un proces echitabil, care neapărat servește drept temei pentru anularea încheierii atacate şi remiterea cauzei la o nouă reexaminare, în aceeași instanță, în alt complet de judecată. Astfel, reieșind din faptul că erorile admise de către instanța de fond nu pot fi reparate de către instanța de recurs, Colegiul Penal va remite cauza dată la o nouă reexaminare în instanța de fond.

În acest concurs de împrejurări, instanța de recurs consideră că nu se poate dispune posibilitatea examinării soluției hotărârii contestate, deoarece în lipsa indicării tuturor motivelor de fapt şi de drept care au format convingerea instanțelor, Colegiul penal nu are criterii de apreciere a temeiniciei sau netemeiniciei soluției pronunțate.

În acest context Colegiul penal reține prevederile art.469 Cod de procedură penală unde sunt enumerate toate chestiunile care urmează să fie soluționate de către instanță la executarea pedepsei.

Astfel, la executarea pedepsei instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, dintre care: Pct.18 alte chestiuni prevăzute de lege care apar în procesul executării pedepselor de către condamnați.

Potrivit prevederilor art.470 alin.(1) Cod de procedură penală, Chestiunile privind executarea hotărârilor prevăzute la art.469 alin.(1) pct.1)-4), 6)–16) şi 18) se soluționează de către instanța de judecată din raza de activitate a organului sau a instituției care execută pedeapsa.

În corespundere cu practica Curții Europene a Drepturilor Omului contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților în proces, civil sau penal, de a lua cunoştință cu toate probele sau observațiile, anexate la dosar şi a le comenta (Cauza Morel, 27); iar în procesele judiciare, unde se ciocnesc interesele private opuse, egalitatea părților presupune că fiecare parte trebuie să aibă posibilitatea rezonabilă de a-şi prezenta cazul, inclusiv probele, în condiții în care nici una din părți nu are o prioritate vădită (Cazul Dombo Beheer B.V., 33).

18. Din cele expuse mai sus, instanța de recurs statuează că concluziile neclare, incomplete, incerte expuse de instanța ierarhic inferioară fără a se arăta o apreciere a argumentelor invocate de reclamant constituie o nemotivare a hotărârii, iar nemotivarea hotărârii, prin prisma practicii CEDO se echivalează cu neexaminarea fondului cauzei.

Reieșind din faptul că, erorile admise de către instanța de fond, nu pot fi reparate

de către instanța de recurs, Colegiul penal va dispune rejudecarea cauzei în aceiași instanță, într-un alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de fond urmează să înlăture lacunele comise, să examineze cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv cu respectarea dreptului la un proces echitabil, şi, în dependență de probele acumulate, să pronunțe o hotărâre legală, întemeiată şi motivată, pronunțându-se asupra tuturor motivelor invocate.

19. În conformitate cu prevederile art. 469 - 471 Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții de Apel Chișinău, -

D E C I D E:

Admite recursul directorului Penitenciarului nr. 15 Cricova, Ghenadie Morozan și cel al avocatului Ina Pucas în numele condamnatului Popa Iurie, casează încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Buiucani nr. 21ji-2831/2021 din 24 februarie 2022, și trimite cauza la rejudecare în aceiași instanță în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă din momentul pronunțării.

Președintele ședinței,
judecător Spoială Alexandru

judecător Băbălău Denis

judecător Gîrbu Silvia